Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

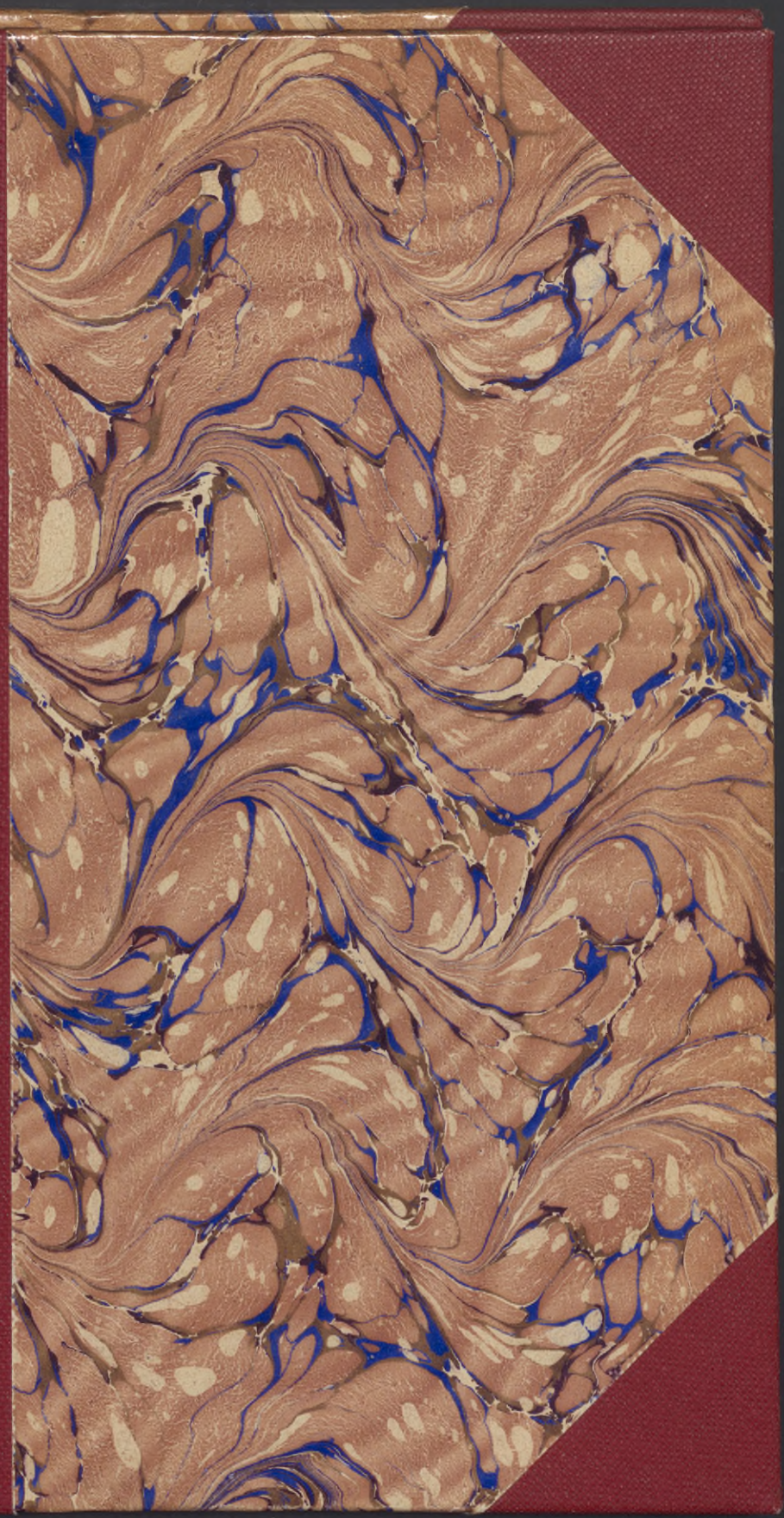

GÖTEBORGS UNIVERSITETS BIBLIOTEK
Allmänna Sektionen
Litt.
Sv.

Litt. Lv.

Ragnar Jändel

STENARNA BLOMMA

Tiden

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

RAGNAR JÄNDEL

★

STENARNA BLOMMA

RAGNAR JÄNDEL

STENARNA BLOMMA

DIKTER

1 9 3 8

TIDENS FÖRLAG
Stockholm

Tryckeriaktiebolaget Tiden, Stockholm, 1938

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

I

Livsuppgift

När jag var barn hörde jag sprängskotten eka ur granit-
bergen
och stenhuggarnas glada varningsrop
slog ut som ett gällt jubel ur den fattiga bygdens själ.
Men själv lyddes jag mest till en tyst röst inifrån:
Du skall lista dig in i berget, gosse —
in i dess innersta
och söka skönhet, skönhet.

När jag växte upp, slungades jag ut i människovimlet.
Darrande av ensamhet och armod
sökte jag gömma mig undan människornas förljugna fröjd.
Men alltjämt talade en lågmäld stämma:
du skall lista dig in i denna mänsklighet,
denna skrattande, mörka mänsklighet —
djupt i dess innersta
skall du söka skönhet, skönhet.

En ensam diamantsökare,
en ensam blomsterplockare,
har jag varit borta och försvunnen.
Min rygg har böjts och mina händer förtvinat.
Då och då har jag räckt ut min hand i solljuset.

Åren har gått:
regntunga år, nedisade år,
år lika stigar genom brinnande skogar.
Sprängskotten ekar genom fattigdomens trakter,
tanklöst skrattar människohavet.
Djupt inne i allt vandrar min själ ännu,
leende, sökande
och en lågmäld röst darrar där inne:
Gosse av fattigdom och ensamhet:
djupare, djupare
skall du söka skönhet, skönhet!

Det största ordet

Det största ordet som är sagt
sen tidens gryning,
det är ett litet enkelt ord,
så enkelt,
att endast få ha stannat till
och lyssnat riktigt.

Det är ej någon krigsguds rop
ur åsktung sky,
ej imperatorns bjudande: jag vill! —
braminens lösenord: att icke vilja.
Det är ej heller någon översättning
av sfinxens frusna gåta eller
av Fausts grubbel.

Det liknar inte svärd och bloss,
ej hammare och kors — men mer
en liten härdig blomma vid
en vardagsväg,
det lilla enkla frälsarordet — så:
Håll av varann
och var som barn!

Den största dagen

Den största dagen var inte den,
när Jehova överlämnade stentavlorna
och inte den,
när Jesus dog på korset.

Den största dagen var,
när Barnet stod i sommarns gräs
för första gången,
när äppelträdet stod överhöljt med blommor
och gräset låg överhöljt av dagg
och veronican lyssnade
till gökens första lockrop —
när solen sken och allting sade:
Barnet mitt! —
och Barnet märkte livet
och det var glädje.

Om man frågar

I det förborgade landet
vi varit då och då.
Ibland allena
och ibland
vi två.

Det var just inga ting som
vi kände till.
Det var ett tillstånd bara,
om ni så vill.
Död och liv var ett och
allt stod still.

Det var som se ett ögonblick
allt det ljuva
och sedan borra pannan
mot blommig tuva . . .
— Om ni frågar oss mer, så kan
vi intet svara.
därför att allt, allt var
så enkelt bara.

Jord

En väldig grav är du,
jord, du oerhörda.
Vad allt som sover i dig
tätt sammanslingrat,
multnande i vartannat:
liv som blivit glömska —
det är outsägligt.
Dansa älskade, blomma alla vårblommor!

Och så full av liv är du,
jord, du underbara.
Graven, den outrannsakliga
är bara liv, liv
— berg och stoft är bara liv —
och elden i ditt inre:
liv och vår och framtid.
Dansa älskade, blomma alla vårblommor!

Gammalt problem

Om själen kunde sägas så:
den är den grund du bygger på —

Hur livets kamp är oerhörd,
så är dock själen oberörd.

Den är sig själv. Den har ej nöd,
vet ej av sjukdom eller död —

av tro, av morgontid och grav.
Den vilar som ett hemligt hav.

Din hemlighet den strålar ut
och vet ej början eller slut.

Och vart du går och vem du var —
den grund du byggt på, den är kvar.

Mot den i trygghet böj dig ner.
Sen fåfängt är att fråga mer.

Oförgängligt

Slocknade solars ljus
skälver i rymden,
ty ingenting förgås.
Varje skri och snyftning
följer eterns vågor,
stannar vid det öra
som kan höra.
Ingenting förgås.
Doft i blomma, mänskohjärtats slag
lever evigt,
varje tanke lever och slår rot
där den kan gro.
Dödsrike, var är din tomhet,
död, var är din udd?

Djupt in i allt,
där stjärnor blomma
som ros på rosenträd,
sitter Gud i gyllne ljus,
diktar kärlek,
spinner evighet. —

Där bor du

Bortom alla former,
bortom alla läror,
långt bortom gott och ont,
djupt inne
i själarnas sagovärld,
där bor du,
Gud.

I dig själv är du intet
för oss att säga,
men i vårt medvetande bor du
i ett ljus så:
något blont, varmt —
ett evigt orsakslöst leende,
en evig vårlig allglädje.

Långt borta
är din sagoskog,
Gud —
bortom vägen,
bortom korsen.
Vi som varit där,
vän så kär,
vi vunnit
mot världen all.
Vår starkhet
ingen vet.

Segersång

Vi går mot livet vart vi går.
"Vår väg bland dolda skiften
må löpa jämnad eller svår" —
vi går dock ej mot griften!

Om namnlöst eller nämnt vid namn:
Åt allt blev föreskrivet
att bo i livets varma famn
och evigt älska livet.

Var själ skall levande uppstå
ur gravarnas alkover
och stenen, som du trampar på,
han är ej död, han sover!

Den stjärna som för blicken står
försänkts i mörka drömmar,
men ljuset, som berör ditt hår,
i rymden evigt strömmar.

Din vän gick bort — den bild du vet,
som honom föreställde —
men evigt hans personlighet
är till i livets välde.

Mot livet går vi vart vi går.
Vår väg bland dunkla öden
vår tanke icke fullt förstår.
Men vi går ej till döden.

II

Efter slaget

Ju mer illusionerna falla,
dess mer blir livet mig nära.
Ej bli mina ögon kalla,
ej tröttnar jag bördorna bära
Jag känner den väg jag kan gå
och ändå står livet och glänser.
Jag vet var gränserna gå
och det, som är utan gränser.

Allt det som har gått mig ur händer,
jag lämnat det svårt eller gärna.
Dock ännu hur ödet sig vänder,
kvar är min personlighets kärna.
Hur ödet sig tedde förfärligt,
trots huggen av lönnmördardolkar —
jag lever och livet är härligt,
i seger, o liv, jag dig tolkar.

Två ting äro kvar, fast det skymmer
och allt synes svikta och gråna.
Det ena: trots hot och bekymmer
all världen med ärlighet håna.
Det andra: att veta och tyda
det hemliga tecken, som giver
att andarna lyssna och lyda
och allt som jag älskat förbliver.

Herrens röst till Ismael

Till de andra sade jag:
Du skall älska ditt goda,
vårens blom och höstens frukter,
dina säkra löften,
dina kreatur, dina ägodelar och din bofasthet.

Men till dig säger jag annorlunda —
sannerligen:
Du skall älska din ödslighet,
löftessveken och förbannelserna,
lidandet utan mått,
föraktet, sparkarna och såren.
Därigenom skall du sannerligen lycklig varda,
så sant jag lever,
Jag, Herren.

Och det är sant:
Vem är väl så lycklig som Ismael
om natten,
när hela stjärnvalvet
blommar över öknen!

From önskan

Vad helst jag ville säga, det är sagt
och vore meningslöst att säga mer.
Och det är bortom kamp och tid och trakt
och bortom det som sker.

*

Men tänk, det vore dock en nåd
att bedja om — en dröm begärlig
att här i dagens bistra kamp få råd
att vara riktigt ärlig.

Det synes ganska löjligt sagt, min bror,
för dig är saken given, när jag klagar?
Men ärlighet ger inte barnen skor
och mättar deras magar.

Hågkomst

(Till A. J.)

Jag minns dig, broder:
en slarvig och föraktad man,
men ett gudarnas sändebud i din stad
långt mer än kyrkoherden,
frälsningskaptenen och bildningschefen.

Du satt på krogarna
för att bedöva din leda och din ångest
(de andra hade sin mjuka förljugenhet).
Du gick till sjukbäddar och dödsläger
med rosor i händerna
och matade skrattmåsarna på den isbelagda viken
för slantarna du skulle haft till bröd.

Ditt leende, som strök genom gatorna,
var Guds eget leende,
fyllt av ironi, medömkan och kärlek
men mest av en hemlig, obegriplig glädje.

Jag minns dig, broder,
ditt leende, ditt offer,
som bland det största i det mänskliga.
Och det blommar vilda rosor över allt du gjort
— doften av dem är släkt med ditt leende —
Och vad är skönare än vilda rosor?

Hat

Hjärta, du älskar alla.
Du hatar bara en . . .
Men *hans* namn ligger ont av ruttenhet,
av dumhet och gemenhet.
Hans namn ligger tungt som sten.

Ty den som trampar en värnlös,
en bunden, en döende man,
den mannen skall hatas och spottas
— fast gud fader förlåter väl, han?

Ja, gud fader, den gamle, har kanske plats
för hans själ i sitt stora museipalats.
Där kanske att intet ratas?
Men de små som han stötte i mörkret ned
skall minnas hans gärning och minnas sin ed.
Från led och till led skall han hatas.

Hur tom och usel den mannen var,
han gjort dock en bragd i framfarna dar.
Han lyckades under sin segerfärd
att döda en fattig skönhetsvärld —
de värnlösa fördes till död och bann,
han trampade på en sanslös man.
Hans namn skall förbannas och spottas på
— fast Herren, han menar väl inte så?

Fragment

I

Så är jag nu åter
hemma hos mig.
Jag gått genom eld
och storm min stig.

Och var jag har varit
dessa år,
knappt själv jag det fattar
eller förstår.

Jag vandrat vägar
jag förr ej drömt
och mycket, mycket
är redan glömt — — —

II

Jag minns nu detta:
ett hem brann ned
och det var många
som grät och led.

Det var ett sorlande
sommarland,
som skövlades
och som stacks i brand.

O, det var fjärils-
och böljelek . . .
Så plötsligt ondska
och hat och svek —

och död och vansinne
i försåt
och maktlös klagan
och barnagråt.

Sist gick jag själv
av förtvivlan blind
bort genom mörker
och isig vind.

III

Säg, var det inte
ett barn som bars hän — — —
Det for visst en vagn
under darrande trän?

I mörkret stred jag
mot dödens kval.
Jag kunde ej värja
det barn man stal.

IV

Jag kunde ej värja
dig, gamla mor.
I korsprydd vagn
genom byn du for.

Jag låg där slagen.
Jag hade ej ord.
Men *om* jag kunnat,
jag sagt det: Mord!

V

Jag plockade blommor
ner vid ån
och lade på graven.
Det var från en son.

Det var fattiga blommor,
darrgrässtrån
och vilda violer ...
Mor och son,

visst voro de nära —
jag tryckte mitt bröst
mot graven. Men inte
förnam du min röst?

VI

Så reste jag mig i
trots och nöd
att vinna spelet
mot fasa och död.

Till hälften bruten
i vinterkallt
förakt — jag måste ju
vinna allt.

Jag måste ju vinna
mot knekt och träl.
Jag måste ju föra
till seger min själ.

O himmel, jag måste
ju upprätt stå
för dem, som var kvar
av mina små!

VII

Men var jag har varit
dessa år,
knappt själv jag det fattar
eller förstår.

Om frågorna ställas,
jag svarar på dem:
Följ blodspåren bort
från mitt gamla hem

till nya förhoppningars
barnslighet,
till hjältebragder
i ensamhet —

följ blodspåren hän
tills ni finner mig här,
med barnen mina
och Dig, jag har kär.

Så är jag nu åter
hemma hos mig.
O eldstig, blodstig
och segerstig!

— — — — — — — —
— — — — — — — —

I natten

I

Då jag vaknar i natten
hör jag gälla rop,
lekande flöjttoner
djupt ur det förflutna.
Det är barn som söka mina händer,
men mina mörka händer finner ingen.

Min panna är våt av ångest
och mina ord fara vilse i vinden
och nå ingen mer
— Är det så Du känner det,
Du hemlighetsfulle
i världarnas öde natt?

II

Men när det våras, barn,
när det våras i paradiset
— då, när vi gått cirkeln runt —
skola vi mötas på den vackra vita vägen,
sätta oss och binda kedjor av maskrosor
i det späda gräset.
Inga famlande mörka händer mer
och inga vilsna flöjtrop:
De trötta vägarna, som vi inte förstodo,
de svarta, vilda markerna
blomma för oss alla, barn!

(1934)

Till Maria

Född i vitliljornas tid
och lavendelns
växte din unga skönhetstörstande själ
bland hav och blommor
och sällsamma händelser —
ljus skönhet och mörk eld
låg över din barndom —
bland taggiga rosor
hade ditt hjärta bo;
där lekte näktergalar,
kvicka ödlor.

Tidigt mogen
i blick och hjärta
tidigt kännande värld och människor
— alltför väl —
följde du mina irrande år
nära, nära.
Ditt hjärta slog så hårt.

Över avgrunder
av sorg och vanvett
skälvde din ömhet,
blänkte ditt djupa löje,
medvetet, genomlysande.
Barn, älskade
sommarbarn —:
eld och dunkla vågor,
ljus blomning —
kära unga människohjärta,
lycka följe dig
alltid!

I en minnesbok

I lugnet åldras vi, kamrat,
i stormen bli vi yngre.
Tungt var mig människornas hat
men deras kärlek tyngre.

Så låt mig vara, låt mig gå
min väg, den oerhörda.
Min glädje kan du aldrig nå
— men lägg ej sten på börda!

Utredning

Du säger: Han är så och han är så —
du räknar ord och handlingar,
du lägger till och drar ifrån
— så har du fallet klart
och protokollet skrivet
för vidare remiss
till tid och eftervärld.

Men hur du konstruerar, har du fel
och fastnar obönhörligt.
Här själens art — och här
tillfälligheters dunkelljusa spel.

Så har du inte råkat honom alls
och föga blivit sagt.
Han bor dit ej din skarpsyn når —
i oåtkomlig trakt.

Störst av allt är sanningen

Störst av allt är sanningen.
När man råkas i den
och känner igen varandra,
då först är man vän.

Orden blir ej så snabba
som vanligt är
och ej alltid så kära
som "när man är kär".

Men om vi tar handen
och vandrar samman så —
hur vidgar sig inte världen
för oss då!

Då blommar det i själen
av vaken saklighet
och av den romantiken
som är av evighet.

Vi kan bära mycket, mycket.
Djupt kan vi le.
Mycket blir oss fjärran.
Mycket kan vi ge.

Störst av allt är sanningen.
Då först är man vän
för eviga tider,
när man råkats i den.

Det som är mer än kärlek

Ja, bortom kärleken, där är
också ett land.
Där gälla inga löften
och inga band.
De få som älskat högre
än egen lust,
de kunna nå varandra
på denna kust.

Om de i lycka följt varann,
om de ha fått
på skilda vägar vandra
är lika gott.
Här gälla varken lagar
eller begär.
Det som är mer än kärlek
har makten här.

Det gör detsamma hur det var
med tro och skuld —
om man var fäst vid kvinna
med ring av guld.
Om smekord eller hatord
man intet vet.
Det som är mer än kärlek
är verklighet.

Om du har älskat mycket mer
än kärleken,
i detta landet råkas
din bäste vän.
Det är så helt naturligt,
det är så klart.
Det som är mer än kärlek
är uppenbart.

III

Till Alice

Kamrat

Jag hälsar dig, kamrat — av samma eld
vi brunnit sedan barnaår. Och här
bland människorna samma ensamhet
vi undfick som ett öde och en nåd.
Och som vår smärta föga blev förstådd,
vårt leende var ock av sällsamt slag,
där djupt ur själens oåtkomlighet
det genom världens mörker bröt sig fram.

Vi undfick båda samma skönhetstörst
till bitterhet och lycka på en gång.
Vi kämpade till synes hopplös kamp
men segrade i samma barnslighet,
i samma kärlek, samma tysta tro.

Vi möttes och vi kände strax varann,
kamrat av samma ande, samma eld,
och jag var du, som du har varit jag,
förenade till ett gemensamt Vi.

Uppbrott

Kom, älskade, allt närmre intill mig
och böj din panna nära till mitt bröst.
Ett ärrigt hjärta skälver där för dig
av tidig vår och stormförhärjad höst.
Du är så spröd, så ren och innerlig —
du darrar ej, du ängslas ej ändå?
Mot dunkla öden vill jag föra dig,
mot vind och eld — du ängslas ej ändå?

Jag kommer till dig från förödda land,
där under döda rosor gravar stå.
När till godnatt jag kysst din kära hand,
objudna minnen genom natten gå.
Det sjunger klocklikt mot en fjärran strand.
Med ivrig undran barnaröster slå
mot slitet hjärta. Tung min blick ibland
ser bort, ser fram — du rädes ej ändå?

Min själ står fylld av trots och ensamhet,
av eld som är och eld som var en gång,
av bittert löje, hjälplös barnslighet,
av skam och nederlag och segersång.
Mot mina läppar för jag ångesthet
trolldruvors brygd och vilda rosors vin,
är till i lek, är till i evighet —
du ängslas ej, kamrat — jag är ju din?

Du vacklar ej, du ängslas ej ändå!
Du räds ej smärtan som jag bjuder dig.
Du älskar ännu kransen du skall få
och denna blick så mörk och underlig.
Så tag min heta hand och följ mig då,
min älskade — se vägen vi skall gå
mot vind och eld — in över himlar blå!
Min älskade — du ängslas ej ändå.

Glädjedag

Att smeka gräset är
som smeka Guds kind
och regnet är hans glädjegråt.
Att stå i gläntan
där solen leker in,
det är att stå
i Guds glädjekärlek.
— Att möta dig, det är som möta
jungfru Maria, ung
flicka vid källan.
I skymning ibland darrgräs,
nattviol.

Kvällstund

I kvällen ligger dimman tät
omkring ditt hus
och hela världen.
Du sitter ensam.
Du är trött,
du har det svårt en stund.

Då är som mjuka händer sträcktes
ur dimman utanför
och sakta gledo
över ditt huvud:
nu stilla — så . . .
Och anden, som har bo i allt,
har sökt och famlat
och funnit dig just nu
och slutit
sitt barn i famn.

Och du är tyst.
Du ler. —

Tillflykt

I bittra kölden allting plånas ut
och allt förfryser.
Och inga gudar håller råd nu mer —
o själ, var är din tillflykt? Men du ser
ett hjärta lyser!

O värld, så ödslig, grym och fruktansvärd
och fylld av smärta —
o värld, du lyfter dock ur hemlig glöd
på frusen stängel, lik en blomma röd,
ett mänskohjärta!

Tröst

Det finns inget farligt i världen, barn,
inget farligt i världens stora skog.
Om törnet har stungit din panna, lilla barn,
om din panna är kallvåt av svett —
ej någon kan göra dig illa ändå:
det finns inget farligt, mitt barn.

Var lugn, hav det gott, mitt barn.
Mina händer omsluta dig som en cirkel nu,
som världens omslutande cirkel, du!
Tro inte att livet vill ont, mitt barn —
det vill bara vara, vara kring dig.
Om du somnar trött i den villande skog,
om du vaknar trött — inget farligt ändå!
Det finns inget farligt, mitt barn.

Nära dig

När du tankfull står vid källan, är jag nära dig.
När du plockar vårens liljor, är jag nära dig.
När du följer fjärran stjärnor i den klara natt,
stigande högt över världen, är jag nära dig.
När du emot hat och mörker, barn av eld och tro,
svingar dina ljusa vapen, är jag nära dig.

När du virar törnekronan, lik en myrtenkrans,
kring din rena, vackra panna, är jag nära dig.
När till sorgens djup du stiger, i dess fackelsken,
och din ensamhets förtvivlan, är jag nära dig.
När till sist till översvinnlig seger hän du går,
oåtkomlig och förklarad, är jag nära dig —
lägger i ditt ljus mitt hjärta, nära, nära dig!

(Motivet efter A. von Platen)

IV

Fasornas år

Jag blickade ut över världen:
en apokalyptisk syn
mig mötte av rasande vilddjur.
Men lärkan steg högt mot skyn.

På gatorna lågo liken
i smuts och förpestad luft.
Dock blommade ännu snåren
av skönhet och heligt förnuft.

Det rann över världens städer
av blod en skummande fors.
Men människor smögo skygga
att smycka de käras kors.

Det låg en värld i ruiner
och stjärnorna föllo som flarn.
Men ännu med blommor i håret
det lekte ett leende barn.

Varde ljus

Och mörker är på djupet,
men du stiger fram, Människa, med ditt "varde ljus!
och allt blir förvandlat och tar gestalt.
Du skapar världen evigt på nytt och evigt skönare.
Ditt ljus är allt
och mörkret det tomma intet.

Du kommer med sanning,
väcker till liv sanningen i allt det sovande.
Du väcker liv i det hårda bergets längtan,
du samlar i din famn av ljus gatans irrande vimmel.
Du samlar och befriar.

Du kommer med skönhet, broder.
Du säger ditt ord och allt vaknar till,
smyger sig leende och tyst in till din ljusa låga.
I det mörka djupet simma näckrosorna.
Kaos blommar, människohjärta,
då, när du blommar.

Lärkan

Du stiger på dallrande vingar högt upp emot klarnande sky.
Bekymmerslöst drillar din visa, var vår är den ständigt oss ny,
en hymn till den eviga glädjen, som saknar förnuft eller grund
förbunden med ljuset som stiger i vårdagjämningens stund.

Din sång är en sång till den frihet vi prisa men ej orka nå,
hur massorna kämpa här nere, hur släktena komma och gå.
Vi rasa i vanvett — vi prisa förståndet som yppersta lag,
dock hemligen släktena längta den lycka du jublar i dag.

Den innersta glädjen som sover i allt vad vi velat och byggt,
som olovligt blänker ur själen, förvånat, förstulet och skyggt,
du lyfter på dallrande vingar var vår i din salighets stund
— den eviga barnsliga lyckan, som saknar förnuft eller grund!

Soldater

Vi ville älska alla —
vi föddes därtill.
Vi ville le och säga:
gör med oss som ni vill,
blott lyckan får höra
er nära intill.

Vi föddes alltför veka
för detta som är.
Vi ägde en längtan
över alla begär:
att famna hela världen
och hålla den kär.

Men vi tvingas till förtvivlan
och bitterhet, kamrat.
Våra barnsliga ögon
bli blanka av hat.
Den vekaste av oss
går ut som soldat.

Vi vända oss i avsky
mot allt som har skett,
mot allt det onda, mörka
våra ögon ha sett. —
Vi måste lyfta svärd för
rättfärdighet och vett.

Vi måste bruka vapen —
vi lyfta därvid
våra hjärtan som facklor
mot mörkret i strid:
våra barnsliga hjärtan
som blott ville frid!

Anvisning

Jesus Kristus är emigrant
— polisen gör sina räder.
Har han lyckats få bo hos någon bekant
i våra utkantsstäder?

Han dömdes förut, som var man vet,
men kommer ständigt tillbaka.
Hans brott är "fullkomlig ärlighet" —
thy bör man den mannen bevaka.

Nyss kom en herre från Larvik i bil —
en sanningskär och subtil en.
Han kanske haft honom med någon mil
och har kanske korset med bilen?

Deklaration

Vi hört din stämma, broder: "Säg älska ni mig?"
Och vi svara dig av hjärtat: Ja, visst älska vi dig.

Men vi ropa det ej högt över riken och land,
fast vi kanske tafatt kyssa din broderliga hand.

Din blick står vänd mot världen av uppror och vår.
Det flammar utav ljus efter vägen, där du går.

Vi följa dig ej alltid — det är sagt i ärlighet —
men vi älska din strålande och stora mänsklighet.

Vi älska dig inte som de många tusen gör,
som älska dig som magiker och ärkekolportör,

som varken bära korset, som var tacken du fick,
eller äga din barnklara, mänskliga blick,

som fara kring som ulvar i skepnad av får
och surra såsom flugor omkring dina sår.

Vi komma ej släpande med synder till dig —
vi ville hellre röja för din törniga stig.

Och vi känna väl din stämma, när du ängsligt frågar så:
"Är det ingen som kan älska och kan ingen förstå?"

Den fångne

Nu —
när bara en fattig strimma av ljus
strilar ned genom gallerfönstret,
älskar jag ljuset så som aldrig,
borrar sig ljuset in i mitt hjärta
med översvinnlig kärlek.
Nu —
när din smekning är som en stackars fattig moders,
tror jag och älskar din gudomlighet.

Nu —
när jag bara har den frihet
som jag bär inom mig själv,
har min frihetskärlek fått levande själ.
Nu — om natten,
nu — i mörkret
kysser friheten min fuktiga panna,
kan jag älska den som en oövervinnlig gud.

Nu —
över häkten, över fångläger,
vid de fysiljerades murar
planterar friheten blommor i våren —
blommor med blod på hjärtbladen —
i längtan, i hunger.
Frihet, du jagade, älskade,
vi längta dig så —
frihet, vi bida din vårtid.

Lösenord

Min son, när du går ut att kämpa för din tro
i denna mänsklighet, förnedrad och förfärlig,
du vet ditt första och ditt högsta bud:
Var ärlig!

Du vet nog klart, att detta bud är svårt
och svårare det blir vad tiden lider.
Men följer du det, man, då står du först
bland dem som strider.

Du vet, det gäller bröd, det gäller svält
och det kan gälla friheten och livet,
om ej du säljer anden för en plats
i kollektivet.

Du redan vet: Du går mot hån och hat
från alla dem, som locka och som skria.
Men minns ett gammalt ord om Sanningen
som gör oss fria.

Och vet att ingen, vad han än har gjort,
är värd att prisa såsom stor och härlig,
om ej han följt ditt fruktansvärda bud:
Att vara ärlig!

Mönstring

Vi ropades för längesen
till mönstring och manöver,
då friheten som emigrant
blev jagad världen över.

Vi kämpat träget sedan dess,
oss höves än att kämpa.
Vår längtan och vår segertro
får ingen tvekan dämpa.

Vi ropas upp som ofta förr
till mönstring och manöver.
Än friheten är emigrant
och jagas världen över.

*

I landet där en gång Lassalle
bebådat morgondagen,
frihetens sak blev ofta fälld
för brott mot munkorgslagen.

Men om i häkte eller flykt
den sände oss paroller —
och morgonklar steg vårens sång
med Herwegh och med Toller.

Det kämpades från år till år
för frihetsrepubliken.
Nu jagas friheten på nytt
på flykt kring land och riken.

*

I öster går förtrycket kring
förklätt i frygisk luva.
Friheten har sin gamla plats:
i en sibirisk gruva.

Där kämpades i sekler hårt.
Högt över onda öden
steg frihetslängtan vingestark
och vänd mot morgonglöden.

Till sist blev mänskligheten sak
av våldet annekterad.
Friheten dömdes. Officiellt
är domen exekverad.

*

Då höves oss att samlas än
till mönstring och manöver.
Om frihetstanken ej skall dö,
vår gärning den behöver.

Oss höves eld och segertro
och mål som heligt hägra.
Var tröst — det som är fött av eld,
det föddes ock att segra.

Om fången eller hemlös bär
dock friheten sin fana.
Och öst är öst och väst är väst,
men solen går sin bana.

(1934)

*

O frihet, du är lik en örn
som flyger alla dagar.
Men snart kring världens alla hörn
du utan fäste jagar.

Här är din bild, här är din hamn,
det ropas över landen
— och namnet är ditt rätta namn,
men ingen känner anden.

För varje stat och vart parti
du som symbol är tagen.
Men om ej *människan* blir fri,
då är till lögn du slagen.

Då kan du liknas vid ett djur
vars ande man berövat.
Det sjunger — men av onatur
och hjärtat är bedrövat.

O människor, vak upp, vak upp —
vak upp i alla länder!
Den helga makt, vars namn blev lögn,
den är oss snart ur händer.

(1938)

Efterlysning

Var är du, barmhärtige gud, som mänskorna ivrigt bekänna,
som staterna ha som galjonsbild och hylla med psalmer och tal?
Var är du, barmhärtige gud, du ser hur de mörda och bränna,
säg, tänker du ingripa snart — ty inte är *du* neutral?
Se, mänskorna ligga på knä, de ropa och tigga bland svärden,
de stirra mot dig och din son, som sändes med budskap hit ner.
Det gäller ju ingripa *snart*, ty annars förintas ju världen —
var är din barmhärtighet, gud — du ser väl all fasa som sker?

Var är du, barmhärtige far, som tänker på allt och på alla,
långt varmare du än en far här nere, om aldrig så vek.
Du kunde törhända förvandla i glädje vår bitterhets galla,
du älskar ju alla så högt och skiljer ej jude och grek?
Du älskar kines som japan, du skiljer ej negrer från vita,
du *ser* väl vårt eländes jord och all dess förfärliga slakt?
Var är du, barmhärtige far, kan ej på din allmakt du lita —
ty inte har *du* väl oss svikit och hemligt med ondskan gjort
pakt?

— — —

Var är du, o mänsklighet då, utrustad med hjärta och hjärna,
som kämpat dig fram genom mörkret och menar dig rustad
med vett?
Du erfarenheter adderat från tider, barbariska, fjärna,
du kan din historia väl och vet vad som tillförne skett.
Nu raglar i ångande blod du fram genom domedagsnatten,
du halkar på barnlik och visslar därunder en strong melodi.
Om guden du lekt med var lögn, hans makt som förrinnande
vatten —
du hade dock ande och vett, du kunde ha skapat dig fri!

V

Ön

Fast nära kusten,
vilar du i tidlöshet,
sällsamma sommarö,
där ingen bor.

Torftig och fattig
är din vardag,
obesjungen.
Seklerna gått tysta
över din stillhet.

Enbuskarna ha förtorkat
och nya grönskat,
bonden har släppt dit kreaturen,
kommit dit och mjölkat.
En trött fiskare då och då
har vilat i det toviga gräset.

Men en gång om året
är din tid —
och du öppnar dina rosors rikedom
mot hav och ensamhet —
din själs gömda
bevekande skönhet.

Och nu i vintermörkret står för minnet
din enslighet, din sommars ljusa bågar.
Mörkt hav och rosor.

Från hembygden

(Vid Fabian Månssons bår)

Det lilla landet utav fattigdom och lek,
hårt prövat genom tiderna och åren,
förtrampat, blödande och hungrande,
med evig morgonfriskhet över snåren —
vårt fattiga och skygga svedjeland,
där kung och fogde gått med svärd och brand,
dock alltid blommande på nytt med våren —

Ditt land, där bergen blommade, Du vet,
och havet sjöng för törnroskládda stränder,
det lilla landet fyllt — som Du — av trots och vekhet
sin kära hälsning till Ditt minne sänder.

Ditt folk av eld och yverboren längtan,
av trägen kamp och enslig tankfullhet,
det hälsar Dig, när Du vid facklors sken
går in i oåtkomlig evighet —
en av de största, sannaste det vet.

Vi hälsa Dig. Vårt hårda trots i Dig
fick liv och tyngd som ej hos någon annan,
liksom vår kärlek och vår lekfullhet
Du har — och tankens storhet över pannan.

I vintermörkret se vi Dig gå bort.
Dock är Ditt namn och minne ej begravet.
Ditt verk skall leva, stort och morgonklart. —
Du kommer åter till Ditt barndomsland
— ja, länge än sen askan strötts i havet!

Innehållsförteckning

I

Livsuppgift 9
Det största ordet 11
Den största dagen 13
Om man frågar 14
Jord 16
Gammalt problem 18
Oförgängligt 20
Där bor du 22
Segersång 24

II

Efter slaget 29
Herrens röst till Ismael 31
From önskan 33
Hågkomst 35
Hat 37
Fragment 39
I natten 51
Till Maria 54
I en minnesbok 56
Utredning 57
Störst av allt är sanningen 59
Det som är mer än kärlek 61

III

Kamrat 65
Uppbrott 67
Glädjedag 69
Kvällstund 70
Tillflykt 72
Tröst 73
Nära dig 75

IV

Fasornas år 79
Varde ljus 81
Lärkan 83
Soldater 85
Anvisning 87
Deklaration 89
Den fångne 91
Lösenord 93
Mönstring 95
Efterlysning 99

V

Ön 103
Från hembygden 105

RAGNAR JÄNDEL

Under vårstjärnor
3:e tusendet 3: —

Vägledare
6:e tusendet 3: 75

Sånger och hymner
4:e tusendet 3: 25

Havets klockor
3:e tusendet 2: 75

Det stilla året
6:e tusendet 3: 75

Den trånga porten
6:e tusendet 5: 75

Heden och havet
3:e tusendet 3: 50

Släkt och bygd
2:a tusendet 2: 75

Franciscus med pilbåge
2:a tusendet 2: —

Kämpande tro
2:a usendet 2: 75

Jag och vi
2:a tusendet 3: 75

Vårt rike
2:a tusendet 2: 75

Malört
2:a tusendet 3: 50

Valda dikter
5: 50, inb. i mjukt skinnb. 9: 50

Barndomstid
2:a tusendet 5: 25

Blommor
5:e tusendet 4: 50, inb. 6: 25

Pris 3: 50

6000005258
Göteborgs universitetsbibliotek

JOHN JOHNSON
BOKBINDARE
GÖTEBORG